

Jan Jiřík: DIVADLO A UTOPIE

Divadlo jako chrám, divadlo jako lidová slavnost, divadlo jako model pro nové uspořádání světa. Polské divadelní studio Reduta (1919–1939) bylo jedním z reformních divadel, která se kromě inscenačních experimentů zabývala hledáním nové podoby člověka a společnosti. Jan Jiřík analyzuje ve své knize kořeny této obrodné mise divadla, kterou pojímá v antropologické perspektivě jako vyústění hluboké společenské změny zastřešené termínem modernismus a fungování Reduty popisuje jako modernistickou utopii.

Studio založili v roce 1919 ve Varšavě herec Juliusz Osterwa a geolog Mieczysław Limanowski s cílem reformovat soudobé herectví, divadlo, a v konečném důsledku i společnost jako celek. Jan Jiřík popisuje vznik a vývoj Reduty, přičemž se více než estetickým kritériím tvorby věnuje fungování divadla jako kulturní instituce reagující na širší

antropologickou proměnu. Zakladatelé Reduty do velké míry naplňovali vize představitelů hnutí Mladé Polsko, kteří za esenciální vlastnost divadla považovali jeho náboženský aspekt. Divadlo chápali jako chrám, herci se měli změnit v kazatele a diváci ve věřící. Svě vize ale nikdy nerealizovali a na jejich představy navázala až mladší generace divadelníků, k níž patřili právě Osterwa s Limanowským. Jejich studio navenek fungovalo jako divadlo, uvnitř však stvořilo řadu pravidel, jejichž prostřednictvím se jeho členové snažili stvořit synekdochu dobré společnosti v malém.

Druhá část knihy se soustředí na nejslavnější inscenaci souboru, plenérové provedení Calderónova *Vytrvalého prince* v parafrázi polského básníka Jerzyho Słowackého, a na koncept Divadla společnosti, ve kterém Juliusz Osterwa navrhl novou funkci i způsob provozování divadla v Polsku. *Vytrvalého prince* autor analyzuje jako modernistickou slavnost, se kterou herci opustili tradiční divadelní prostor a vyšli do měst a obcí. Podobně byl koncipován i další Osterwův projekt, nerealizované Divadlo společnosti, které mělo přímo vyrůstat z konkrétních potřeb určité společnosti a její kultury a mimo jiné vytvořit celý roční cyklus divadelních svátků a slavností. Pro obě tyto roviny Jan Jiřík hledá paralely v rámci soudobých divadelních kultur Německa a Ruska. Závěrečná část knihy je věnována pokračovatelům ideálů Reduty.

Mgr. Jan Jiřík, Ph.D., je teatrolog, divadelní publicista, redaktor a festivalový dramaturg. Absolvoval obor divadelní věda na FF UK a v současné době působí na Akademii múzických umění v Praze. Publikuje v českých i zahraničních odborných časopisech a kolektivních monografiích, je dramaturgem mezinárodního divadelního festivalu Palm Off Fest a členem dramaturgické rady Institutu umění – Divadelního umění.

Kniha *Divadlo a utopie* vychází v ediční řadě Black Box, věnované reflexi divadelní tvorby formou studií, analýz, esejů či svědectví a rozhovorů. V této řadě již vyšly knihy *V hlavní roli text: Podoby a proměny scénického čtení* (D. Jobertová [ed.], 2014) a *Horizonty evropského dramatu: Současný divadelní text mezi dramatickými a postdramatickými tendencemi* (Zuzana Augustová, Jan Jiřík, Daniela Jobertová [eds.], 2017).

Křest knihy proběhne 15. 6. v 19 hodin v rámci Bardzo fajného večera svěží polské kultury v Tiskárně na vzduchu (areál Výstaviště 67, Praha 7). Srdečně zveme!

Více informací o této publikaci i dalších edičních počinech Nakladatelství AMU (včetně e-shopu) najdete na adrese: www.namu.cz

Chcete-li knihu redakčně zpracovat, zažádejte si o recenzní výtisk.

[Eva Zavřelová / eva.zavrelova@amu.cz](mailto:eva.zavrelova@amu.cz)

